Anul XLIII. Nr. 298 — 12 Pagini — EXEMPLARUL { IN ŢARA 2 LEI / IN STRAINATATE 4 LEI — 12 Pagini — Vineri 25 Decembrie 1925

ABONAMENTE: IN ŢARA—STRAIN. Lei 180 3 luni 360; 350 6 " 700; 650 12 " 1300

UNIVERSUL

CELE DIN URMĂ STIRI DIN LUMEA INTREAGĂ
TELEGRAFICE şi TELEFONICE

ABONAMENTE la „VESELIA" „Universul Literar" „Ziarul Călător." Câte 210 lei în ţara 420 lei în străin. pe an

FONDATOR: LUIGI CAZZAVILLAN

DIRECTOR: STELIAN POPESCU

Redacţia şi Administraţia: Bucureşti, str. Brezoianu, 11

TELEFON: Direcţia 13/72—64/64 · Administraţia 13/71 · Secretariatul de redacţie 56/43 · Redacţia: Coresp. cu provincia 2/98—35/31

Sărbători fericite!

Sărbători fericite! Iată cuvintele, pe care le adresează unii altora bunii creştini cu ocazia sărbătorilor Crăciunului.

Ne aducem aminte cu drag de epoca copilăriei noastre când aşteptam cu nerăbdare ziua naşterii Mântuitorului; când sărbătorile acestea ale Crăciunului, atât de strans legate de tradiţiile noastre strămoşeşti, aduceau bucuria în familiile noastre.

De sigur că în vremea copilăriei noastre poetizam aceste sărbători şi imaginaţia noastră înflăcărată contribuia la crearea unei atmosfere de reculegere sfântă...

Generaţii după generaţii vor mai sărbători Crăciunul şi copiii, totdeauna vor avea prilej să se bucure de aniversarea sfântă a naşterii Aceluia, care a propovăduit pacea şi dragostea între oameni; iar creştinii să-şi ureze unii, altora: „Sărbători fericite!".

M-am întrebat adeseori, care este origina acestei urări şi pentru ce numai cu prilejul marilor sărbători ale creştinătăţii, obicinuim să ne gândim la fericirea noastră proprie, ca şi la aceea a semenilor noştri, când toţi oamenii doresc zilnic să ajungă „fericiţi"?

Dacă unii filozofi susţin că fericirea „e în afară de noi"; iar alţii că e „în noi", — comunul muritorilor crede că fericirea ar fi în acumularea bunurilor materiale. Definiţia fericirei nu o poate formula nimeni. Fericirea e relativă.

Din primul ceas al apariţiei sale pe pământ, omul e condamnat să lupte pentru existenţa sa şi apoi, mai târziu şi pentru existenţa celor din jurul său. Numai cu sforţări grele şi continui, el poate învinge greutăţile ce i se ivesc în cale, poate stăpâni unele forţe ale naturii, poate înlătura unele adversităţi.

Fără aceste sforţări continui, fără această cheltuială de energie mintală şi fizică, omul n'ar fi ajuns la o formaţiune socială superioară de Stat şi n'ar fi putut beneficia de atâtea inventiuni şi descoperiri folositoare, cari i-au uşurat, sau înfrumuseţat viaţa. MUNCA ESTE ISVORUL NESECAT DE BOGAŢIE ŞI DE CIVILIZAŢIE.

In împrejurările grele prin care trecem azi, tot munca este aceea care ne poate salva şi mângâia.

Odinioară, în epocile când o clasă privilegiată domina societăţile şi exercita puterea, munca era tratată cu un dispreţ suveran, ea era considerată drept o corvoadă, o pedeapsă impusă celor mulţi. Atunci sărbătorile, introduse cu scopul suspendării lucrului, erau prilej de odihnă şi de petreceri pentru muncitori, cari după zile şi nopţi întregi de muncă istovitoare, puteau gusta din binefacerile libertăţii. Sărbătoarea a apărut acestor desmoşteniţi ca un dar al cerului, ca o binefacere dumnezeească. Cu timpul s'a stabilit cultul unor divinităţi în aceste zile de repaos Iar când religia creştină, stăpânitoare peste suflete, a fixat imperiul ei asupra oamenilor, zilele de repaos şi, de sărbători au fost consacrate sforţărilor pentru curăţenia sufletelor de povara gândurilor şi faptelor care turbură atât de des şi atât de înfricoşat uneori, plăpânda noastră fiinţă, conştiinţa noastră.

Pentru omul trudit şi istovit de o muncă neîndeajuns de răsplătită, sau nu întotdeauna încununată de succesul aşteptat, încetarea acestei munci, pentru un cât de scurt timp este o fericire. Pentru cel chinuit sufleteşte, putinţa sau speranţa unei reculegeri, în urma unui zbucium ce-i agită fiinţa, este o fericire. Comemorarea unui eveniment fericit pentru oricare dintre noi, este o sărbătoare.

Iată de ce, şi pentru drept credincioşi, şi pentru necredincioşi, sărbătorile, sunt un prilej de a da omului iluzia fericirii şi de aceea noi, cu ocazia acestor sărbători, urăm tuturor cititorilor noştri, sărbători fericite!

STELIAN POPESCU

S. Murillo. - Naşterea Mântuitorului

Cuvântul Mitropolitului Bucovinei

Fericit Poporul, al cărui Dumnezeu este Domnul şi Naţiunea pe care şi-a ales-o moştenire!

Aceste cuvinte rostite într'un psalm de proorocul David se impun în ziua, care o prăznuim întru amintirea Naşterei Mântuitorului, Domnul Nostru Isus Hristos.

Intr'un oraş al Iudeei, în micul Bethleem într'o peşteră se naşte Domnul nostru şi Mântuitorul neamului omenesc. Era cam înainte de nouăsprezece sute de ani. Bucurie mare în cer şi pe pământ. O stea luminoasă vestea lumei că s'a întâmplat ceva miraculos. Văzduhul răsuna de glasul ingerilor, glas care vestea că: „Mărire e întru cei de sus lui Dumnezeu, iar pe pământ vine pace şi între oameni bună învoire".

Ce uşurare pentru timpurile grele de atunci, ce lumină pentru întunericul ce domnea în acele vremuri, ce linişte pentru acele suferinţi tulbure ce neliniştau omenirea în antichitate!

Ce bucurie universală se produce!

Şi ce mirare că această bucurie, această stare emoţionantă se repetă an de an, de câte ori ne reamintim marele şi tainicul eveniment al naşterei Mântuitorului nostru, Isus Hristos.

In cea mai modestă colibă ca şi în cele mai luxoase saloane, domnesc aceleaşi sentimente de veselie şi de evlavie la sărbătorile Crăciunului. In întreaga lume se simte că în această zi e o atmosferă de linişte, de pace, de dragoste. Cu puţine excepţii se simte suflu de sus din ceruri, că e „Mărire între cei de sus lui Dumnezeu".

Dacă avem sentimentul că această primă parte a versului devine aevea şi realitate, în această zi sfântă şi mare, nu putem spune aceiaşi şi despre partea a doua a versului cântat de îngerii lui Dumnezeu în cor, la naşterea Domnului.

Ne cuprinde durerea când vedem atâţi orfani, suferind, atâţi sărmani cari nu au cu ce îmbrăca copii, n'au cu ce încălzi casele, cu ce hrăni membrii familiei. Ne cuprinde groaza când vedem cum se ţes intrigi între oameni, cari toţi sunt chipul lui Dumnezeu, cum îşi sapă groapa unul altuia, cum neam pe neam tinde să se nimicească, cum unii caută să facă numai rău altora.

Şi doară ştim toţi că dorinţa lui Dumnezeu e să ne iubim unul pe altul, să ne ajutăm unul pe altul şi să ţinem pace şi bună învoire într'o l'altă. „Aveţi pace unii cu alţii" ne învaţă Sf. Apostol şi Evanghelist Marcu (9.50) şi „Trăiţi în pace unii cu alţii" ne spune Sf. Apostol Pavel (I Tesal. 5.13).

Noi neamul românesc, creştin ortodox de când e român şi român de când e creştin ortodox, urmăm învăţătura evangheliei lui Isus. Noi suntem naţiunea care a ales-o Domnul moştenire şi tot trecutul nostru arată că mâna lui Dumnezeu nu ne-a părăsit nici odată şi că totdeauna am putut zice: „cu noi este Dumnezeu".

Intreaga lume fierbe şi clocoteşte, jur împrejur de noi e nesiguranţă şi suferinţi grele. Ţara noastră e binecuvântată cu toate.

Să dăm şi noi, deci, „Mărire întru cei de sus lui Dumnezeu" şi sărbătoarei de astăzi timbrul care îi e natural.

Să ne unim sufleteşte cum Dumnezeu ne-a ajutat să ne unim teritoriul. Gâlceava şi ura dintre fraţi să piară cum piere fumul, cum se topeşte ceara la faţa focului, aşa să dispară vrăşmăşiile dintre cei de un neam şi un sânge.

Să sărbătorim ziua naşterei Domnului cu dragoste unul faţă de altul, care dragoste să continue toate zilele vieţii noastre. Şi veselia să nu lipsească din casele române, în această zi sfântă şi mare. Numai veselia aceasta să o sfinţim cu fapte de îndurare faţă de cei lipsiţi, să facem ca şi cei nevoiaşi să fie îndestulaţi şi veseli şi văzându-i pe ei veselindu-se, veselia noastră să se mărească.

Aşa făcând să dovedim că noi suntem „fericit poporul al cărui Dumnezeu este Domnul şi Naţiunea pe care şi-a ales-o moştenire".

Cu aceste doresc tuturor bunilor oameni:

„Sărbători fericite".

Arhiepiscopul şi Mitropolitul Bucovinei
NECTARIE

Messianismul creştin în epoca noastră

Inainte de apariţia creştinismului, în lumea occidentală şi orientală din Europa nu exista un învăţământ moral popular. Atât grecii, cât şi romanii, deosebeau religia de morală. Religia popoarelor antice ariene n'avea nici o legătură cu morala. Ea se reducea la credinţă şi la ceremonialul din templu; la zei şi ritual.

Insuş sacerdoţiul nu era exercitat de aşa zişi intermediari între zei şi oameni.

Din scenele Iliadei lui Omer reese că „sacrificatorii" ataşaţi pe lângă temple nu erau persoane însărcinate special cu aceste funcţiuni de ordin religios.

De aceea, vedem pe Agamemnon în trei funcţiuni importante deosebite: *războinic, judecător şi sacrificator în templu*. Cu alte cuvinte, eroul din Iliada lui Omer a putut să îndeplinească cele trei funcţiuni, fără să existe o „incompatibilitate" între ele.

Cum se explică faptul acesta? Cum au putut admite elenii că misiunea războinicului se potriveşte cu misiunea judecătorului, be chiar cu aceea a sacrificatorului din templu?

Explicaţia o găsim în absenţa elementului moral în religiunea elenilor. Morala era rezervată filozofilor, iar nu sacrificatorilor din temple.

După cum am spus, cultul zeilor, fie la eleni, fie la alte popoare ariene din antichitate, nu avea nici o legătură cu morala; după cum filozofii, cari discutau chestiuni de morală, nu se ocupau de cultul zeilor, de credinţa religioasă, sau de ritual.

Atât de indiferentă era morala celor cari practicau sacerdoţiul, în cât nu se considera nedemn sacrificatorul, care ar fi fost dovedit că duce o viaţă imorală.

Creştinismul, ca şi religiunile născute în India, a avut meritul să lege strâns morala de religiune. Aşa se şi explică pentru ce propagandiştii creştini din veacurile I—III, după Christos au atacat religiunile păgâne tocmai pe tema absenţei moralei din doctrina lor. In veacul al II-lea după Christos, creştinismul a desfăşurat metafizica sa, care a putut lua corp şi suflet în urma interesantelor discuţiuni angajate între primii părinţi creştini şi filozofii din Alexandria (Egipt).

Oricare ar fi importanţa metafizicei religiunii creştine, valoarea acestei religiuni rezidă în acţiunea sa morală, în faptul că a legat strâns credinţa de practica unei vieţi curate, oneste, impusă de comandamentele moralei.

In modul acesta creştinismul a încorporat în opera sa messianică, aceea ce a aparţinut înainte filozofilor.

De aceea, în toate epocile turburi în care s'au înregistrat scăderi în viaţa socială şi individuală, opera creştinismului a apărut ca singură salvatoare şi ca cea mai în măsură să restabilească echilibrul, să impună şi celor bogaţi şi celor săraci, conduita impusă de preceptele înălţătoare şi totdeauna valabile în ritmul vieţei noastre, ale Mântuitorului, care a ridicat „spiritualul" deasupra „materialului" şi a ştiut să dea impuls forţelor morale.

In epoca noastră de adânci prefaceri şi de accentuate scăderi morale rolul bisericei creştine ortodoxe este mare, tocmai prin influenţa puternică ce o poate exercita în domeniul spiritualului, spre a putea pune în adevărata lor valoare forţele morale.

R. Seişanu

Cronică rimată

De Crăciun a aşternut,
Peste geamurile mele,
Baba Iarna mici perdele.
Fel de fel de floricele
Mâna'i meşteră-a ţesut,
Şi podoabe fel de fel
Ca dantela de Bruxelles.
Incântat-ţi-am la'nceput
De darul ce mi-a făcut
In ajun de sărbători.
Dar, văzând că aste flori
Nu's de ibrişim sau, aţă,
Ci de chiciură şi gheaţă,
M'a pişnit o tristă greaţă.
Parcă beam un vin cu izuri.
Şi-am zis: — Babo, eşti isteaţă,
Dar în loc să faci „brizbizuri"
Brodând horbote maestre
Oamenilor pe ferestre,
'Ţi-ar sta mai bine, bătrână,
Să iei cârlig'n mână
Şi un alb fuior de lână, —
Şi ciorăpiori să le faci
Copilaşilor săraci!

George Ranetti

Ce-ar trebui să se facă

In Basarabia mai ales, acum de sărbători, ar fi bine să se înceapă propaganda cuminte şi înţeleaptă pentru calendar.

Preoţii şi învăţătorii; profesorii secundari şi studenţii; ofiţerii şi magistraţii să lămurească norodul evlavios al Basarabiei, ca sf. Sinod, — autoritatea înaltă bisericească a bisericii ţării întregi— sub călăuza Patriarhului ţării a îndreptat aşa cum se cuvine, calendarul.

Să arate moldovenilor, că duşmani ai lor, uneltitori ai liniştei lor sufleteşti, precupeţi ai cinstirii bisericii, sunt aceia cari se pun de-a curmezişul hotărîrii Sf. Sinod.

—o x o—

INSEMNARILE MELE

Bieţii oratori!

Mi-aş îngădui să recomand milioanelor de oratori politici români să citească, în zilele acestea de vacanţă, articolul lui Leon Daudet, asupra „puterii cuvântului", publicat în „Candide". Pe lângă caracterizările, fără îndoială prea personale, agresiv personale, făcute marilor oratori ai Franţei, dă la sfârşitul articolului „o reţetă" pentru succesul dela tribună:

I. Când te ridici să vorbeşti, să ai ceva de spus, după matură judecată şi să spui clar;

II. Să nu vorbeşti mai mult de jumătate de ceas şi să nu citeşti;

III. Să vorbeşti sincer şi să priveşti în ochi pe ascultători.

Nu ştiu, dacă reţeta aceasta e eficace. Sunt convins, că va stârni nenumărate şi vehemente critici. Mă gândesc însă cu înduioşire la nenumăraţii oratori politici, cari în zilele acestea de vacanţă, de răgaz familiar, de tradiţională îndeletnicire cu mâncări grele şi băuturi cu meşteşug căutate nu pot să fie oratori. Ce se fac ei? Cum îşi înghemuesc însuşirile oratorice, gata în orice clipă să se desfăşoare, asupra tuturor chestiunilor, fără convingere, fără judecată, fără sinceritate? In ce chip îşi mutilează, ei răbdarea, neavând prilejul nici la Cameră, nici la Senat, nici la întruniri publice, să insulte, să hăhăe, să strige, să monsolabisească ocări, în calitate de oratori?

Bieţii oratori! Ce s'or face ei în zilele acestea pustii, în care glasurile nu le mai gâlgâe. Poate-or gândi la discursurile viitoare pe care să le ţie după reţeta lui Daudet: având ceva de spus, să spue limpede, sincer, şi cu convingere.

C. Cro.

Credinţa

Crăciunul. Inchid ochii, şi 'n căldura moleşitoare a binelui de acasă, mă gândesc la trecut. „Nes sun magior dolore che ricordarsi del tempo felice nella miseria". Sunt numai nouă ani de atunci... Pribeag pe drumurile Moldovei, în murdăria unui hotel batjocorit de ruşi, — totuş mulţumit c'am ajuns în adăpostul ăsta, pe când alţii tânjesc în trenurile de evacuare înţepenite prin gări — ghemuit în colţul patului, cu trei pături în spinare — că lemne nu sunt, — îmi rememorez tabloul înconjurător, şi mă cutremur.

Oribil. După ruşinea dela Turtucaia, mormântul Munteniei, tăcerea lugubră de pe valea Siretului, fără ştiri dela ai noştri, par'c'ar fi murit toţi. Şi-o iarnă cum n'a fost de mult pe meleagurile noastre, cu ger de crapă pietrele, cu troeni de zăpadă cât munţii, cu vifore năpraznice.

In retragere, soldaţii — până la uriaşa reorganizare — se risipesc care încotro, spre refacere; invalizii, târându-se de multe ori cu cârjile supţioară, plini de sânge, numai în halat şi 'n papuci, cum au scăpat din spitale, veniţi pe jos sute de kilometri, au gemete de durere în grumaji, ură 'n privire.

Şoselele, ca 'n tablourile reprezentând dezastrul lui Napoleon lângă Moscova: ici o mamă nebună, lângă cadavrul copilului, pe care nu reuşeşte să-l îngroape cu unghiile; colo un hoit sfâşiat de câini; mai încolo un craniu ciugulit de ciori; cai ce nu mai pot să tragă, aşteptând să moară de foame lângă un cheson sfărâmat; fugari legaţi pe sub fălci în costume fantastice; coloane în marş încurcate sub bombardamentul aeroplanelor...

O, nici la Iaşi nu-i mai bine. Din trenurile sosite în gară, sunt călători cari vor fi aruncaţi de-a dreptul în magazia mortuară, unde mai aşteaptă câteva zeci de cadavre; cei cari pleacă îngroziţi în oraş, n'au unde să-şi curete păduchii, că hotelurile sunt pline, mai toate casele adăpostesc cu duiumul refugiaţi, serviciul de cartiruire nu e încă bine organizat, şi pe lângă babilonie mai e şi reavoinţă...

Palizi, descurajaţi, stau oamenii zile şi nopţi întregi la colţuri de stradă, cu figurile descompuse, rezemaţi de boarfe, cu picioarele în ghiaţă şi cu obrazul în vânt, pe când camioanele trec, trec mereu încărcate cu morţi de tifos exantematic, aruncaţi goi unii peste alţii, în văzul tuturor, stânjeni macabre de carne omenească. Dac'ar putea măcar bieţii refugiaţi să-şi întremeze puţin puterile cu o îmbucătură. Dar, nu — pâine nu, carne nu; restaurantele mai toate închise; în cele deschise, fericiţi cari ajung la un blid de fasole...

Dac'ar putea măcar să se încălzească! Dar nu: bogaţii degeră la un loc cu săracii; un prieten, ca să-şi încălzească familia, tae scara dela pod şi face foc la bucătărie.

Un nou Dante ar fi putut descrie alt infern.

. Apa nu mai curge, electricitatea nu mai funcţionează, lumânări nu sunt; prăvăliile au tras obloanele în lipsă de mărfuri sau de frica ordonanţelor indicatoare de preţuri maximale...

Şi veştile curg sinistre de pretutindeni. Cei cari pot, pleacă 'n Rusia. . . . .

Acestea şi altele la fel le-am văzut înaintea ochilor în dimineaţa aceea de Crăciun pribeag, în fundul unei camere mohorîte de hotel, şi tot aşa de trist Crăciun, oricare i-a fost varianta, au petrecut toţi din jurul meu, atunci.

Şi totuş n'am pierdut credinţa. Ca 'n mitul creştinesc, întocmai ca magii spre Bethleem, singuri la un moment dat, dar cu ochii spre cer, am privit steaua luminoasă, şi ea ne-a dus la izbândă.

Radu D. Rosetti

Paul Valéry economist

A anunţat la vreme că în locul devenit vacant, la Academia Franceză, prin moartea lui Anatole France, a fost ales Paul Valéry.

Paul Valéry va scoate în volum, sub titlul: **„O cucerire metodică"**, o serie de articole, pe care le-a publicat în anul 1895 în **New Review** din Londra. Paul Valéry încerca în aceste articole să facă pe englezi să simtă pericolul concurenţei economice germane; el arăta că duşmanul era în cetate cu toată centura marină. Paul Valéry mai voia să arate că victoria germană însemna triumful mediocrităţii; dar în acelaş timp constata că mediocritatea dominată şi erijată ca metodă, isbuteşte să înfrângă pe oricine, oricât de superior ar fi.

Noul academician nu era cunoscut decât ca poet şi gânditor; economiştii îi aşteptau cu nerăbdare opera.

Premiul Lasserre

Comitetul premiului Lasserre, întrunit anul acesta, sub preşedenţia compatriotei noastre, Contesa de Noailles, a decernat această distinsă recompensă d-lui Eduard Pillon, scriitor erudit şi delicat, ale cărui romane reînviază preţioasa viaţă a secolului al XVIII-lea, din Franţa. Tot aşa de meritoase sunt şi studiile de istorie.

—o x o—

Reazămul vieţii

Tocmai când, după ştirile gazetelor, se frământau mai mult ocârmuitorii neamurilor să împace pe Greci cu Bulgari şi să deslege chestia Mosul, oprind pe Englezi şi Turci să se ia iarăşi la luptă, luând scriptura în mână, se deschide cartea dela sine la locul următor: „Şi s'a făcut vifor mare de vânt: iar valurile se vărsau în corabie în cât era să se cufunde. Şi El (Isus Hristos) era la cârmă dormind la căpătâi. Şi l-au deşteptat şi I-au zis: „Invăţătorule! dar nu socoteşti că pierim? Şi sculându-se a certat marea şi vântul şi s'a făcut linişte mare. Şi a zis lor: *ce sunteţi aşa înfricoşaţi? Cum! nu aveţi credinţă?*".

Iată un tablou de o frumuseţe nespusă şi cu adânc înţeles! Vântul suflă cu putere. Apa mării se ridică furioasă şi valurile se aleargă unele pe altele luându-se la întrecere, care să se ridice mai sus. La lumina, de o clipă, a fulgerelor sclipitoare, cari, ca nişte săgeţi aprinse, trec prin întunerecul negru, se zăreşte plutind, ca o jucărie, pe vârfurile valurilor, o mică corabie. Cu chipuri îngălbenite şi tremurând de groaza morţii, ce din fundul mării părea că le întinde mâna, abia se ţineau de marginile corăbiei.

Dar în mijlocul lor, lângă cârmă, dormea liniştit, somnul dulce al fiinţelor curate, un om, căruia nu-i păsa de furia mării. Când îl strigă, se scoală, şi marea se linişteşte...

Cu o mână de maestru iscusit evanghelistul a zugrăvit, în câteva cuvinte, viaţa omenească a întregii lumi.

Noi azi suntem ca şi ucenicii lui Isus. Stăm înfricoşaţi în faţa valurilor de patimi omeneşti pornite din suflete necredincioase şi frământate de veşnice dorinţe ce sgudue lumea întreagă, aproape să o prăpădească. *N'avem credinţă în nimic.*

Suntem turburaţi, noi cei de astăzi, căci n'avem credinţă nici în Dumnezeu, nici în bine, nici în viitorul neamului nostru. Pare că ne îndoim de tot ce e pe lume.

Suntem puţini credincioşi şi de aceea n'avem nici linişte, nici putere să privim viaţa în faţă. De am avea credinţă am avea liniştea trebuitoare: am primi lupta cu îndrăzneală: am stăpâni patimile şi ne-am înfrâna pornirile, lăsând iubirea să încălzească sufletele.

Pr. M.

FILME

— Mâine fac vizite în Albastru, Marţi în Verde, Miercuri în Roşu, Joi în Negru, Vineri în Galben.

Take Ionescu era tras în toate părţile de electori, ca să-i ajute cu autoritatea şi farmecul personalităţii sale în campania electorală pentru alegerea unui deputat de Ilfov.

Luptele năpraznice care 'ncepuseră odată cu formarea partidului conservator-democrat, victoriile democraţiei, — naţională şi raţională, — alegerea în opoziţie a lui Fleva, Păltineanu, Moruzzi, Florescu, provocaseră o frământare din care conştiinţa cetăţenească eşise mai răsărită, mai rezistentă.

Războiul din Balcani şi încurcăturile interne impuseseră retragerea ministerului Carp şi constituirea ministerului Titu-Maiorescu-Take Ionescu. Se făcuse campania din Bulgaria. Se încheiase pacea dela Bucureşti, a cărei lumină avea să fie întunecată în 1918, — din fericire numai pentru scurtă vreme, — de pacea lui Czernin şi Kuhlmann. Guvernul îşi îndeplinise misiunea şi Take Ionescu, ca ministru de externe, ridicase Senatul în picioare în ajunul retragerii, slăvind virtuţile neamului, a cărui ţară pentru întâia oară sporea, după veacuri de suferinţă... Dar unele litigii externe menţineau schimbul de vizite dintre conducătorii statelor aliate. Venizelos sosise şi, paralel cu convorbirile sale cu membrii noului guvern, stetea în permanent contact cu şeful partidului conservator-democrat, de care-l lega afinitatea geniului politic.

Totuş, Take Ionescu trebui să cedeze nevoilor electorale şi să pornească vizitele pe culori.

A doua zi, un automobil ne înlesni peste douăzeci de descinderi în diferitele puncte îndoelnice din Albastru. Numai cine l'a întovărăşit în asemenea împrejurări, şi-a putut da seama de varietatea şi imensitatea resurselor sale cuceritoare. Dacă intra într'o farmacie, fără să aibe aerul că solicită votul, provoca o discuţiune de specialitate, cu un aşa bagaj de cunoştinţe, în cât alegătorul rămânea înmărmurit. Intr'o fabrică de pielărie, o disertaţie în materie deschidea orizonturi noui. Oriunde punea piciorul, domina. Amintirile lăsate nu mai puteau fi distruse de nimeni şi de nimic. Era acţiunea de convingere şi supunere, care formează apanagiul minţilor strălucite şi încredinţate sufletelor mari.

Se 'noptase. Obosit, Take Ionescu zise şoferului să-l ducă acasă.

— Mai avem pe Cap-de-fier,

— Teodorescu?

— Ne-aşteaptă

— Nu mai am timp. La 9 trebue să fiu la legaţie.

— Coane Take, dacă Teodorescu e cu noi, nu e mare lucru; dar dacă e contra noastră, îl ştiţi...

Cap-de-fier, botezat aşa pentru rezistenţa contra ciomegelor în alegerile de pe vremuri, îmbătrânise şi, neavând de lucru, colinda tribunalul, cafenelele, cârciumile şi cu aceeaş stăruinţă lăuda pe unii şi bălăcărea pe alţii. Convingeri n'avea, avea simpatii Cine-l îmbrobodea îl câştiga. In regimul sufragiului restrâns, prietenia sau vrăjmăşia lui nu era de ignorat.

Il prevenisem că-l va vizita şeful şi strânsese câţiva vecini în căsuţa lui de lângă podul dela Radu-Vodă. Era un ger groaznic. Când se opri automobilul, Teodorescu se repezi să deschidă uşa maşinei.

— Intră 'n casă! îi observă blajin şeful; o fi de fier capul ăla, dar tot răceşte!...

In jurul mesei — luminată slab de bătrâna lampă oblojită într'un mare abajur roşu, — mica adunare sorbea cuvintele omului de Stat, care se silea mereu să 'nchee taifasul, ca să nu piardă legaţia.

Dar ţi-ai găsit!

Cap-de-fier o luase dela Kogălniceanu şi Ion Brătianu, îşi expunea amintirile din alegerile epice, şi de câte ori Take Ionescu dedea să se ridice, îl apuca respectuos de mână şi-l aşeza. Pe urmă începu să-i descrie în linii largi un program de guvernământ, arătându-i cum să se poarte ca să desfiinţeze pe „otii de liberari".

Numai cu mare greutate şi cu multă diplomaţie şeful partidului conservator-democrat izbuti să se emancipeze de suveranitatea electorală a bătrânului, căruia-i lucea chelia de năduşala sforţărilor făcute, şi-i sclipeau ochii prin ochelarii rotunzi de amestecul bucuriei că-l avusese în casă, cu părerea de rău că nu-l mai putea ţine.

Când se pomeni în sfârşit în automobil, Take Ionescu nu putu să reţie un suspin:

— Asta-i politică!... Dimineaţa cu Venizelos şi seara cu Cap-de-fier!...

Don José